

Regelink
Ecologie & Landschap

Vleermuis-, steenmarter- en gierzwaluwonderzoek

Patrimonium, Wageningen

In het kader van de Flora- en faunawet

In opdracht van: De Woningstichting

Colofon

Tekst, foto's en samenstelling	M.W. van den Hoorn
In opdracht van	De Woningstichting
Naam opdrachtgever	M. Bogers
Rapportnummer	RA12197-02
Status rapport	Definitief
Datum oplevering rapport	27 november 2013
Aantal pagina's	38
Collegiale toets	M.T. Berghuis
Wijze van citeren	Hoorn, M.W. van den, 2013. Vleermuis-, steenmarter- en gierzwaluwonderzoek Patrimonium, Wageningen. In het kader van de Flora- en faunawet. Rapport RA12197-02, Regelink Ecologie & Landschap, Mheer.

Regelink
Ecologie & Landschap

Regelink Ecologie & Landschap

Papenweg 5
6261 NE Mheer
085-7737676
info@regelink.net
www.regelink.net

Lid Netwerk Groene Bureaus en Samenwerkingsverband Ecologie

Inhoudsopgave

1 Inleiding.....	7
1.1 Aanleiding.....	7
1.2 Doel.....	7
1.3 Leeswijzer.....	7
2 Werkwijze en inspanning.....	9
2.1 Vleermuizen.....	9
2.2 Steenmarter.....	10
2.3 Gierzwaluwen.....	10
2.4 Volledigheid inventarisatie.....	10
3 Omschrijving plangebied.....	11
3.1 Aanwezige ecotopen.....	11
4 Resultaten.....	13
4.1 Vleermuizen.....	13
4.1.1. Per soort.....	13
Gewone dwergvleermuis.....	13
Laatvlieger.....	13
4.2 Per functie.....	13
Foerageergebied.....	13
Vliegroutes.....	13
Vaste rust- en/of verblijfplaatsen.....	13
4.3 Gierzwaluw.....	14
5 Ingreep.....	17
6 Toetsing aan de Flora- en faunawet.....	19
6.1 Effecten.....	19
Vleermuizen.....	19
Steenmarter.....	19
Gierzwaluwen.....	19
6.2 Toetsing Flora- en faunawet.....	19
7 Conclusies en aanbevelingen.....	21
7.1 Conclusies.....	21
7.2 Aanbevelingen.....	21
8 Geraadpleegde literatuur.....	23
8.1 Literatuur.....	23
8.2 Geraadpleegde websites.....	23
Bijlage 1 Fotoimpressie plangebied.....	25

Bijlage 2 Verspreidingskaarten.....	27
Bijlage 3 Flora- en faunawet.....	31
A. Verbodsbepalingen.....	31
B. Algemene maatregel van Bestuur (AmvB).....	31
C. Gedragscodes.....	33
Bijlage 4 Definities.....	35

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De Woningstichting is van plan om de wijk Patrimonium te herstructureren. Hierbij zal een groot deel van de woningen worden gesloopt en worden vervangen door nieuwbouw.

Volgens nationale en internationale regelgeving is het verplicht om voordat de ingreep plaatsvindt onderzoek te doen naar het eventuele voorkomen van beschermde flora en fauna. Om dergelijk soortgericht veldonderzoek goed te kunnen plannen en uitvoeren is het noodzakelijk te weten welke flora en fauna (potentieel) voorkomen in het gebied dat beïnvloed wordt door de voorgenomen ingrepen.

Uit een ecologische potentie-inschatting van Regelink Ecologie & Landschap (van den Hoorn, 2012) blijkt dat in het plangebied mogelijk vleermuizen, steenmarter en gierzwaluw voorkomen. Derhalve heeft Regelink Ecologie & Landschap in opdracht van de Woningstichting onderzoek naar genoemde soorten uitgevoerd.

1.2 Doel

Met behulp van dit onderzoek worden de volgende vragen beantwoord:

- Welke soorten vleermuizen komen voor in het plangebied?
- Welke functies heeft het plangebied voor de aanwezige soorten vleermuizen?
- Zijn vaste rust- en verblijfplaatsen van de gierzwaluw in het gebied aanwezig?
- Zijn vaste rust- en verblijfplaatsen van de steenmarter in het gebied aanwezig?
- Leidt de ingreep tot overtreding van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet?

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden werkwijze en inspanning beschreven, hoofdstuk 3 geeft een beschrijving van het plangebied. In hoofdstuk 4 worden de resultaten van het onderzoek gepresenteerd. De ingreep wordt in hoofdstuk 5 omschreven. Vervolgens zijn de mogelijke effecten van de ingreep, gerelateerd aan de aanwezige soorten, getoetst aan de Flora- en faunawet (hoofdstuk 6). In hoofdstuk 7 volgen de conclusies en aanbevelingen. Ten slotte is een korte literatuurlijst opgenomen (hoofdstuk 8).

2 Werkwijze en inspanning

Op 11 juni, 14 juni, 21 juni, 3 juli, 10 juli, 23 augustus en 18 september 2012 is het plangebied onderzocht op vleermuizen, steenmarter en/of gierzwaluwen.

De toegepaste onderzoeksmethoden worden in dit hoofdstuk nader toegelicht.

Tijdens alle bezoeken waren de weersomstandigheden geschikt voor het inventariseren van vleermuizen en gierzwaluwen. (Tabel 1).

Tabel 1. Datum, tijdstip en weersomstandigheden van de inventarisaties.

Datum	Tijdstip	Type onderzoek	Naam medewerker	Weersomstandigheden
11-06-2012	avond	gierzwaluw	T.P.M. Fijen	15°C/0 Bft/geen neerslag/geheel bewolkt
14-06-2012	avond	vleermuis/ steenmarter	M.W. van den Hoorn	15°C/1 Bft/geen neerslag/geheel bewolkt
21-06-2012	avond	gierzwaluw	M.W. van den Hoorn	20°C/2 Bft/ droog later neerslag/geheel bewolkt
03--07-2012	avond	gierzwaluw	T.P.M. Fijen	21°C/0 Bft/geen neerslag/geheel bewolkt
10-07-2012	ochtend	vleermuis/ steenmarter	M.W. van den Hoorn	14°C/0 Bft/geen neerslag/onbewolkt
23-08-2012	nacht	vleermuis/ steenmarter	M.W. van den Hoorn	14°C/1 Bft/geen neerslag/onbewolkt
18-09-2012	nacht	vleermuis/ steenmarter	M.W. van den Hoorn	14°C/2 Bft/geen neerslag/geheel bewolkt

2.1 Vleermuizen

Tijdens de veldbezoeken is door middel van geluid en zicht geïnventariseerd. Met behulp van een heterodyne batdetector met opname- en vertragingfunctie (type: Petterson D240x) is de echolocatie die vleermuizen uitzenden hoorbaar gemaakt voor mensen.

Wanneer de soort op basis van frequentie, klank en ritme niet met zekerheid bepaald kon worden, is een opname gemaakt met een extern opnameapparaat (type: Roland Edirol R09H). Met behulp van het computerprogramma Batsound zijn deze opnamen nader geanalyseerd. Hierbij zijn de criteria zoals beschreven door Arjan Boonman (www.batecho.eu) toegepast. Door daarnaast zoveel mogelijk visueel waar te nemen is de determinatie geverifieerd en is het gedrag (en daarmee vaak de functie van het gebied) vastgesteld.

Gedurende het voorjaar (tussen mei en augustus) zijn de bezoeken direct vanaf zonsondergang tot twee uur na zonsondergang of vanaf twee uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst uitgevoerd. Gedurende de nazomer (augustus tot oktober) zijn de bezoeken tussen een uur na zonsondergang en een uur voor zonsopkomst uitgevoerd. In deze periode is minimaal twee uur geïnventariseerd.

2.2 Steenmarter

Gedurende de bezoeken voor de vleermuizen is telkens uitgekeken naar de aanwezigheid van steenmarters.

2.3 Gierzwaluwen

Gedurende de veldbezoeken is het plangebied geïnventariseerd vanaf 19:30 tot zonsondergang. Hierbij is gelet op scherende en roepende dieren in het plangebied. Tevens is gelet op dieren die in- of uit de gebouwen vlogen.

2.4 Volledigheid inventarisatie

Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd volgens het Vleermuisprotocol van de Gegevensautoriteit Natuur.

Het gierzwaluwonderzoek is volgens de Soortenstandaard gierzwaluw van Dienst Regelingen van het Ministerie van EL&I uitgevoerd.

Voor de steenmarter bestaat geen onderzoeksprotocol. Om de aan- of afwezigheid van de steenmarter aan te tonen wordt gekeken naar sporen van deze dieren en wordt gepost op kansrijke locaties.

De inventarisaties zijn steekproeven gebaseerd op momentopnames. Hierdoor is niet uitgesloten dat soorten en functies die niet zijn waargenomen op een ander tijdstip wel aanwezig zijn. Dit is acceptabel omdat de Flora- en faunawet een initiatiefnemer vraagt te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

Met de gekozen methode en inspanning is dan ook voldoende invulling gegeven aan artikel 2 (Zorgplicht) van de Flora- en faunawet. Wat betreft het vooronderzoek heeft de initiatiefnemer gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

3 Omschrijving plangebied

Het plangebied betreft de wijk Patrimonium in Wageningen (Gelderland).

In Figuur 1 is de begrenzing van het plangebied weergegeven. Het plangebied wordt aan de zuidzijde begrensd door de Lindenlaan, aan de westzijde door de achterzijde van de bebouwing van de Churchillweg, aan de noordzijde door de Geertjesweg, en aan de oostzijde door de Postjesweg.

Figuur 1. Ligging van het plangebied, met de begrenzing in rood aangegeven. De twee rode gebieden in het midden behoren niet tot het plangebied. © Dienst voor het kadaster en de openbare registers, Apeldoorn, 2012.

3.1 Aanwezige ecotopen

Binnen het plangebied zijn de volgende ecotopen aanwezig (zie ook Bijlage 1):

- gebouwen met dakpannen en spouwmuur;
- gebouwen met dakpannen, houten betimmering en spouwmuur;
- diverse stenen en houten schuurtjes;
- dunne bomen (diameter borsthoogte < 25 cm);
- dikke bomen (diameter borsthoogte > 25 cm), zonder holtes;
- lage, opgaande begroeiing (tuinen en plantsoen).

4 Resultaten

Hieronder worden per soort de waarnemingen en functies weergegeven. Verspreidingskaarten zijn opgenomen in Bijlage 2.

4.1 Vleermuizen

Gedurende het onderzoek zijn in het plangebied de volgende vleermuissoorten waargenomen:

- gewone dwergvleermuis – *Pipistrellus pipistrellus*;
- laatvlieger – *Eptesicus serotinus*.

4.1.1. Per soort

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is in het gehele plangebied in kleine aantallen waargenomen. De meeste individuen foerageerden rond bomen of boven een lantaarnpaal. Op twee plaatsen zijn zomerverblijfplaatsen waargenomen. In het najaar zijn door het gehele plangebied verspreid roepende mannetjes waargenomen.

Laatvlieger

Er is slechts drie keer een foeragerende laatvlieger kort waargenomen.

4.2 Per functie

Foerageergebied

Op grond van de kleine aantallen, de vaak kortstondig foeragerende dieren en het gebrek aan groen in het plangebied kan worden gesteld dat het plangebied geen essentieel foerageergebied is voor vleermuizen.

Vliegroutes

Gedurende het onderzoek zijn geen vliegroutes aangetroffen. De kans is dan ook redelijkerwijs uitgesloten dat er essentiële vliegroutes in het plangebied aanwezig zijn.

Vaste rust- en/of verblijfplaatsen

Zomer- en kraamverblijfplaatsen

Op 10 juli 2012 werd in de woning aan de Talmastraat 20 een gewone dwergvleermuis waargenomen die de woning al vliegend aantikte. Dit betekent dat

in dit gebouw een zomerverblijf van gewone dwergvleermuizen aanwezig is. Omdat er maar een dier is waargenomen wordt ervan uitgegaan dat het een zomerverblijfplaats betreft van minder dan tien dieren.

Op 10 juli 2012 werd eveneens een zomerverblijf aangetroffen in het huizenblok aan de Geertjesweg 20-30. Omdat de dieren achter de huizen zwermde was niet goed in te schatten waar het verblijf zich bevond en om hoeveel dieren het gaat. De inschatting is dat het gaat om een zomerverblijf van 5 tot 10 dieren. Het kan echter niet helemaal worden uitgesloten dat het gaat om een grotere groep dieren. Hiertoe zal gericht onderzoek vanuit de achter tuinen moeten worden verricht.

Paarverblijfplaatsen

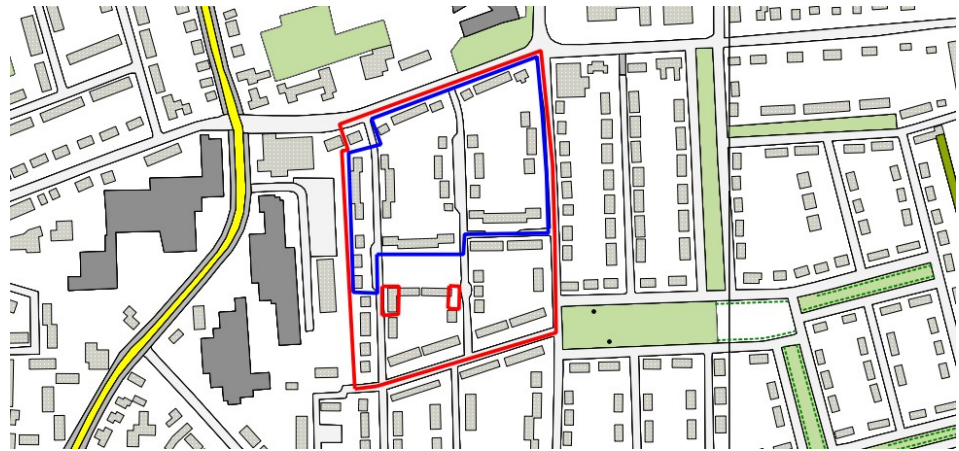
In het paarseizoen werden in vrijwel het gehele plangebied roepende mannetjes gehoord. De activiteit was op 23 augustus hoog en op 18 september gering. Mannetjes van gewone dwergvleermuizen vliegen al roepend om vrouwtjes naar hun paarverblijfplaats te lokken. Doordat zij hierbij door hun hele territorium vliegen is het doorgaans lastig om de exacte paarverblijfplaats te lokaliseren.

In Bijlage 2 is een kaart opgenomen waarop de roepende mannetjes zijn weergegeven. Dit betekent dat elke waarneming van een mannetje is weergegeven. De waarnemingen betreffen dus deels dezelfde dieren. Tijdens de veldbezoeken zijn vier duidelijke territoria vastgesteld. De overige roepende dieren zijn mogelijk passanten of hebben hun paarverblijfplaats buiten het plangebied.

- In het hoekhuis aan de Lindenlaan 25 bevindt zich een paarverblijfplaats. Hier werden in de avond van 23 augustus dieren die sociaal gedrag vertoonden waargenomen. Ze scheerden telkens zeer kort langs de gevel.
- In het hoekhuis aan de Lindenlaan 47 bevindt zich zeer waarschijnlijk een paarverblijfplaats. Het mannetje vloog telkens langs de bomen en de lantaarnpaal, maar had de meeste aandacht voor het huizenblok. Ook de bewoonster meldde dat er geregeld een vleermuis langs de gevel van haar huis vliegt.
- In het noorden van het plangebied werd op 23 augustus een mannetje waargenomen dat zeer actief lange vluchten maakte. Het dier vertoonde met name veel aandacht naar het huizenblok aan de Talmaststraat 5 tot 11. Het is derhalve zeer waarschijnlijk dat zich hier een paarverblijfplaats bevindt.
- Op grond van het patroon aan waargenomen roepende dieren moet er redelijkerwijs ook een paarverblijfplaats zitten in het noordelijke huizenblok aan het Witmondplein.

4.3 Gierzwaluw

Uit het onderzoek naar gierzwaluwen bleek dat er in de wijk veel gierzwaluwen voorkomen en dat voor elk huis binnen de blauwe zone uit Figuur 2 er veiligheidshalve vanuit gegaan moet worden dat zich daarin minstens een gierzwaluwnest bevindt.

Figuur 2. Ligging van het plangebied, met de begrenzing in rood aangegeven. Met blauw is de zone aangegeven waar gierzwaluwen kunnen worden verwacht. © Dienst voor het kadaster en de openbare registers, Apeldoorn, 2012.

Het plangebied was vooral achter de huizen zeer slecht te inventariseren. De hieronder weergegeven lijst is dan ook vrijwel zeker niet volledig, maar geeft wel aan in welke huizen zich met zekerheid gierzwaluwnesten bevinden.

Willem Hoyerstraat 1 – een nest;

Willem Hoyerstraat huizenblok 2-24 – drie nesten (achter het huizenblok);

Willem Hoyerstraat huizenblok 20-22 – een nest (invliegopening onder de loodslab van de schoorsteen, zie Figuur 3)

Witmondplein 5 – twee nesten;

Witmondplein 19 – een nest;

Klaas katerstraat 1- een nest;

Klaas katerstraat 3- een nest;

Talmastraat 2 – een nest;

Postjesweg 57 – een nest;

Postjesweg 59 – een nest;

Postjesweg 61 – twee nesten;

Postjesweg huizenblok 61- 67 – een nest;

Postjesweg 71 – twee nesten.

5 Ingreep

De Woningstichting is voornemens om de wijk Patrimonium te herstructureren. Het grootste deel van de woningen zal worden gesloopt en worden vervangen door nieuwbouw.

De Flora- en faunawet hanteert een aantal belangen waaronder een ingreep kan vallen. Onderhavige ingreep valt onder het volgende belang:

d. de volksgezondheid of openbare veiligheid

j. de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

6 Toetsing aan de Flora- en faunawet

6.1 Effecten

Vleermuizen

In het plangebied zijn twee zomerverblijfplaatsen en vier paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuizen aanwezig. Bij werkzaamheden bestaat de kans dat deze worden verstoord of worden weggenomen.

Er zijn geen kraamverblijfplaatsen waargenomen. Daarnaast zijn er geen aanwijzingen voor de aanwezigheid van een winterverblijfplaats voor grotere aantallen dieren.

Gedurende het onderzoek werden geen vliegroutes waargenomen. Essentiële vliegroutes zijn vermoedelijk niet aanwezig in het plangebied.

Op grond van het weinige groen in de wijk en de kleine aantallen vaak slechts kort foeragerende vleermuizen kan worden gesteld dat het plangebied geen essentieel foerageergebied betreft.

Steenmarter

In het plangebied zijn geen sporen van de steenmarter aangetroffen. Ook zijn tijdens de veldbezoeken geen steenmarters waargenomen. De soort komt dan ook redelijkerwijs niet voor in het plangebied.

Gierzwaluwen

Uit het onderzoek naar nesten van gierzwaluwen bleek dat er in de wijk veel gierzwaluwen voorkomen en dat voor elk huis binnen de blauwe zone uit Figuur 2 er veiligheidshalve vanuit gegaan moet worden dat er zich daarin een of meer gierzwaluwnesten bevinden. In totaal zijn achttien nestlocaties daadwerkelijk aangetoond. Bij werkzaamheden bestaat de kans dat deze worden verstoord of worden weggenomen.

6.2 Toetsing Flora- en faunawet

Wanneer zorgvuldig wordt gewerkt en er tijdelijke mitigerende maatregelen worden getroffen zal de ingreep geen overtreding van de Flora- en faunawet in houden.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusies

- Het plangebied fungeert als foerageergebied voor gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Vanwege de kleine aantallen vleermuizen en het feit dat de dieren vaak maar kortstondig in het plangebied foerageerden kan worden gesteld dat het plangebied geen essentieel foerageergebied is.
- Gedurende het onderzoek werden geen vliegroutes waargenomen. Het is waarschijnlijk dat geen essentiële vliegroutes in het plangebied aanwezig zijn.
- Er zijn twee zomerverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen waargenomen. De verblijfplaats achter het huizenblok aan de Geertjesweg 20-30 dient verder vanuit de achtertuinen nader te worden onderzocht.
- Er zijn geen kraamverblijfplaatsen waargenomen.
- In het plangebied zijn vier paarverblijfplaatsen aanwezig.
- Er zijn geen aanwijzingen voor een winterverblijfplaats van grotere aantallen dieren.
- Gierzwaluwen komen massaal voor in het noordelijk deel van het plangebied.
- Er zijn achttien nestlocaties van gierzwaluwen aangetoond, maar het is vrijwel zeker dat zich meer nestlocaties in het plangebied bevinden.
- De werkzaamheden houden risico's in voor vleermuizen en gierzwaluwen.
- Met het zorgvuldig uitvoeren van de werkzaamheden en aanvullend mitigeren wordt de Flora- en faunawet niet overtreden.
- Omdat het onderzoek heeft plaatsgevonden volgens het Vleermuisprotocol van de Gegevensautoriteit Natuur en de Soortenstandaard gierzwaluw van het ministerie van EL&I kan gesteld worden dat het plangebied afdoende is geïnventariseerd.

7.2 Aanbevelingen

- Er wordt geadviseerd om het huizenblok aan de Geertjesweg 20-30 in het kraamseizoen van 2013 vanuit de achtertuinen nader te onderzoeken.
- Voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient een mitigatieplan en een ecologisch werkprotocol opgesteld te worden waarmee de gunstige staat van instandhouding van de waargenomen soorten gewaarborgd blijft.

8 Geraadpleegde literatuur

8.1 Literatuur

Broekhuizen, S. (et al.), 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill, 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noord-West Afrika. Tirion Natuur.

Gegevensautoriteit Natuur, 2009. Vleermuisprotocol.

[http://www.gegevensautoriteitnatuur.nl/files/vleermuisprotocol_2012_24_februari_2012-1.aspx (27-11-2013)].

Heusden, W.R.M. & S.J. Vreugdenhil. 2006. Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Dienst Landelijk Gebied, Utrecht.

Hoorn, M.W. van den, 2012. Ecologische quickscan Patrimonium, Wageningen. In het kader van de natuurwetgeving. Rapport RA12197-01, Regelink Ecologie & Landschap, Mheer.

Ministerie van EL&I, 2010. Buiten aan het Werk. Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren! Brochure. [<http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/brochures/2010/03/01/buiten-aan-het-werk-houd-tijdig-rekening-met-beschermde-dieren-en-planten.html> (27-11-2013)].

Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, 2011a. Soortenstandaard van de gewone dwergvleermuis.

Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, 2011b. Soortenstandaard van de gierzwaluw.

Sachteleben, J. & O. von Helversen, 2006. Songflight behaviour and mating system of the pipistrelle bat (*Pipistrellus pipistrellus*) in an urban habitat. In: *Acta Chiropterologica*, 8(2): 391-401.

8.2 Geraadpleegde websites

www.batecho.eu

www.telmee.nl

www.vleermuis.net

www.waarneming.nl

www.zoogdieratlas.nl

www.zoogdiervereniging.nl

Bijlage 1 Fotoimpressie plangebied

Figuur 3. Invliegopening gierzwaluw Willem Hoyerstraat 20-22.

Figuur 4. Tijdens het onderzoek aangetroffen gierzwaluw die vastzat onder een dakrand.

Figuur 5. Woning met zomerverblijfplaats gewone dwergvleermuis (Talmastraat 20).

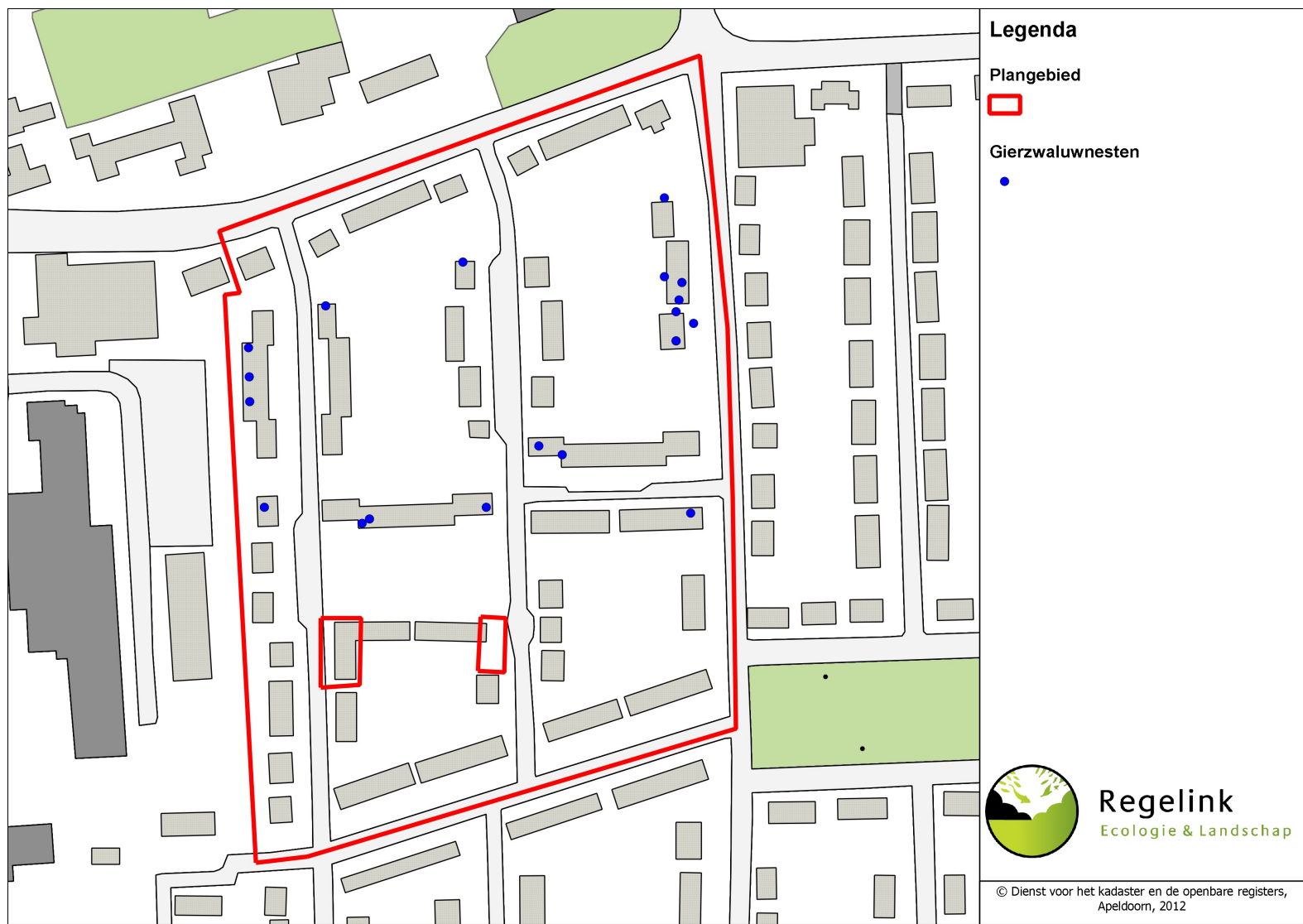
Figuur 6. Woning met paarverblijfplaats gewone dwergvleermuis aan de Lindenlaan 25.

Bijlage 2 Verspreidingskaarten

Bijlage 3 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet is de soortgerichte implementatie van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn en bundelt de bepalingen die voorheen in verschillende wetten waren opgenomen: Vogelwet 1936, Jachtwet, Natuurbeschermingswet (hoofdstuk V: soortenbescherming), Nuttige Dierenwet 1914 en Wet Bedreigde uitheemse dieren en plantensoorten. De Flora- en faunawet beschermt in beginsel soorten.

Activiteiten waarbij schade wordt gedaan aan beschermde dieren of planten zijn verboden, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het “nee, tenzij”-principe). Het is dan ook altijd zaak om, waar mogelijk, activiteiten uit te voeren zonder schade aan beschermde dieren en planten aan te brengen.

De wet erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende dieren. In de wet is dan ook een zorgplicht opgenomen: iedereen moet 'voldoende zorg' in acht nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten (niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving.

A. Verbodsbepalingen

De Flora- en faunawet kent, naast de zorgplicht, een aantal verbodsbepaling welke relevant zijn voor de onderhavige toetsing:

Artikel 8

Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11

Het is verboden nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12

Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

B. Algemene maatregel van Bestuur (AmvB)

Op 23 februari 2005 is de “AmvB art. 75” van de Flora- en faunawet in werking getreden. In dit besluit is een vrijstelling voor specifieke activiteiten en soorten geregeld. Tevens introduceert de AmvB de gedragscode.

Tabel 1

Voor soorten die zijn opgenomen in Tabel 1 geldt een algehele vrijstelling wanneer de werkzaamheden vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud, ook in landbouw en bosbouw;
- bestendig gebruik;
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Er dient een ontheffing te worden aangevraagd wanneer de werkzaamheden niet onder een van deze categorieën vallen en er een (te verwachten) negatief effect op de soorten uit Tabel 1 is. Deze aanvraag wordt door bevoegd gezag onderworpen aan een lichte toets. Daarbij wordt getoetst of de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in het geding is, en of de activiteit een redelijk doel dient.

Tabel 2

De soorten zoals opgenomen in Tabel 2 zijn strenger beschermd. Hierbij geldt een vrijstelling mits gewerkt wordt volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode. Vallen de werkzaamheden niet onder de bij Tabel 1 genoemde categorieën of wordt niet gewerkt volgens een gedragscode, dan moet een ontheffing aangevraagd worden. Deze aanvraag wordt, net als voor de soorten van Tabel 1 geldt, onderworpen aan een lichte toets.

Tabel 3

De soorten uit Tabel 3 zijn de zwaarst beschermde soorten. Ook wanneer werkzaamheden vallen onder een van de bij Tabel 1 genoemde categorieën, geldt niet zonder meer een vrijstelling. Alleen bij bestendig beheer en onderhoud is een vrijstelling mogelijk wanneer gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Werkzaamheden die in een van de andere categorieën vallen en welke negatieve effecten op beschermde soorten (kunnen) hebben, zijn ontheffingsplichting. Voor het verstrekken van een ontheffing wordt deze onderworpen aan een zware toets wanneer:

- er geen andere bevredigende oplossing voor de geplande activiteit is;
- de geplande activiteit geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
- er sprake is van een in of bij de wet genoemd belang.

Bij soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn moet tevens sprake zijn van een van de volgende door de Habitatrichtlijn erkende belangen:

- dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- bescherming van flora en fauna;
- openbare veiligheid.

Vogels

Met ingang van 26 augustus 2009 heeft het Ministerie van LNV (nu EL&I) een nieuw beleid ten aanzien van broedvogels ingezet. Verblijfplaatsen van broedvogels zijn

door de Flora- en faunawet beschermd. De Flora- en faunawet kent hierbij geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat bovendien om individuele broedgevallen.

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest. Deze eenmalig te gebruiken nesten vallen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet in de periode dat deze daadwerkelijk gebruikt worden.

Van een beperkt aantal vogels is de nestlocatie het gehele jaar beschermd door de Flora- en faunawet. Het betreft dan vogels die:

- het gehele jaar door gebruik maken van hun nestlocatie als vaste rust- en/of verblijfplaatsen;
- erg honkvast en al dan niet koloniebroeders zijn. Deze soorten keren ieder jaar naar dezelfde locaties terug. De voorwaarden waaraan de nestlocaties moeten voldoen zijn erg specifiek en vaak slechts in beperkte mate in het landschap beschikbaar;
- jaar in jaar uit van hetzelfde nest gebruik maken en zelf niet of nauwelijks in staat zijn om een eigen nest te bouwen.

Indien een jaarrond beschermd nest is aangetroffen moet altijd een omgevingscheck uitgevoerd worden. Een deskundige dient dan te onderzoeken of er voor de soort in de omgeving voldoende plekken en materiaal aanwezig zijn om zelf een vervangende locatie te vinden en een vervangend nest te maken. Indien dit niet mogelijk is, dient een vervangende nestlocatie aangeboden te worden. Wanneer dit ook niet mogelijk blijkt, dient een ontheffing aangevraagd te worden.

Ontheffing kan alleen verkregen worden op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Wettelijke belangen zijn:

- bescherming van flora en fauna;
- veiligheid van het luchtverkeer;
- volksgezondheid of openbare veiligheid.

C. Gedragscodes

Werken volgens een gedragscode kan (soms) een vrijstelling voor soorten op Tabel 2 en Tabel 3 geven. Hiervoor dient gewerkt te worden volgens een door de minister vastgestelde gedragscode. Een overzicht van goedgekeurde gedragscodes is te vinden op:

<http://www.hetInvloket.nl/onderwerpen/vergunning-en-ontheffing/dossiers/dossier/flora-en-faunawet-ruimtelijke-ingrepen/overzicht-van-gedragscodes-en-besluiten-flora-en-faunawet/overzicht-gedragscodes>.

Bijlage 4 Definities

Algemeen belang

Een object of locatie is voor vleermuizen van algemeen belang wanneer door het verdwijnen, verstoren of verslechteren ervan dit object of deze locatie (tijdelijk) voor een populatie (lokaal / regionaal / nationaal) wegvalt, maar hiermee de duurzame instandhouding van die populatie niet in gevaar komt.

Baltslocatie

Een locatie waar de functie baltsen is en geen paarterritoria of paarverblijfplaatsen worden waargenomen.

Baltsroep

Sociaal geluid (roep) dat mannelijke vleermuizen gedurende de paartijd produceren met de functie om vrouwtjes te lokken en andere mannetjes af te weren. De baltsroep kan bestaan uit een werfroep en contactroep.

Bijzonder belang

Een object of locatie is voor vleermuizen van bijzonder belang wanneer door het verdwijnen, verstoren of verslechteren ervan dit object of deze locatie (tijdelijk) voor een populatie (lokaal / regionaal / nationaal) wegvalt en daarmee de duurzame instandhouding van die populatie in gevaar komt.

Compensatiemaatregelen

Maatregelen die blijvend negatief effecten van een ingreep op essentiële functies (vaste rust- of verblijfplaats, foerageergebied, vliegroute) van een of meerdere (soorten) vleermuizen opvangen.

Contactroep

Onderdeel van de Baltsroep waarmee mannelijke vleermuizen reageren op andere vleermuizen die hun territorium binnenvliegen of een baltsplaats naderen.

Ecotoop (of landschapselement)

Het kleinste, ecologisch nog onderscheidbare gebied in een classificatiesysteem van landschappen. Het vertegenwoordigt een relatief homogene, ruimtelijke gebiedseenheid met eigenschappen voor het meten en vastleggen van de gebiedsstructuur, functie en verandering.

Foerageergebied

Gebied waarbinnen een soort foerageert.

Foerageren

Verzamelen van voedsel.

Inpassingsplanning / inpassingsplan

Planning / plan dat beschrijft hoe een ruimtelijke ontwikkeling in functies van het landschap en flora en fauna ingepast kan worden.

Kolonie

Sociaal samenhangende, genetisch verwante groep vrouwtjes (matriarchaal systeem) die in de loop van de verschillende seizoenen een netwerk aan verschillende verblijfplaatsen, vliegroutes en jachtgebieden gebruikt.

Kraamverblijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin in de zomer (overdag) een of meerdere vleermuizen verblijven en de functie kramen is.

Migratieroute

Vaste route van zomerverblijfplaats naar winterverblijfplaats en visa versa.

Mitigatiemaatregelen

Maatregelen die dienen om een negatief effect van een ingreep op de vleermuizen zoveel mogelijk verzachten.

Paargebied

Gebied waarin een hoge concentratie aan paarterritoria of paarverblijfplaatsen ligt.

Paarlocatie (zwermlocatie)

Locatie waarvan de functie paren is.

Paarterritorium

Territorium waarbinnen een mannelijke vleermuis baltst en deze verdedigt tegen andere mannetjes. Binnen een paarterritorium ligt de paarverblijfplaats.

Paarverblijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin in voorjaar en/of najaar (overdag) een of meerdere vleermuizen verblijven en de functie paren is.

(Lokale) populaties

Sociaal samenhangende, genetisch verwante groep vleermuizen van een soort (mannetjes en vrouwtjes) die gedurende de winter of de zomer in een bepaald gebied leven en waarbij uitwisseling met andere populaties voornamelijk door middel van migratie en/of op zwermlocaties plaatsvindt.

Rustplaats

Object waarin of waaraan een vleermuis gedurende de nacht rust, maar waarin of waaraan door die vleermuis niet de dag wordt doorgebracht.

Sociale geluiden

Geluiden die vleermuizen met hun stembanden produceren en die voornamelijk een rol spelen in de sociale interactie tussen dieren (in tegenstelling tot echolocatiegeluiden) en waarvan niet de specifieke functie (bijvoorbeeld De baltsroep) is vastgesteld.

Tussenverblijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin in de overgang van zomer- naar winterseizoen en winter- naar zomerseizoen (overdag) een of meerdere vleermuizen verblijven, de functie niet paarplaats is en welke dienst voor het overbruggen van afstand en/of tijd tussen de seizoenen.

Werfroep

Onderdeel van de Baltsroep waarmee mannetjes de locatie van hun territorium en/of baltsplaats kenbaar maken.

Winterverblijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin in de winter (overdag) een of meerdere vleermuizen verblijven en de functie overwinteren is.

Verblijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin (overdag) een of meerdere vleermuizen verblijven, maar de functie onbekend is.

Vliegroute

Vaste route vanaf een verblijfplaats naar een foerageergebied waarvan minimaal 5% van de in de verblijfplaats aanwezige individuen gebruik maakt.

Zomerverblijfplaats

Object (huis, boom, ondergronds object) waarin in de zomer (gedurende de kraamtijd) (overdag) een of meerdere vleermuizen verblijven, maar de functie niet kramen is of de functie onbekend is.

Zwermen

Gedrag dat veel vleermuissoorten vertonen voordat zij een verblijfplaats binnenvliegen en dat zich kenmerkt door het herhaaldelijk naderen (aanvliegen) van de toegang van de verblijfplaats zonder deze definitief te betreden.

Zwermlocatie

Locatie waar dieren in herfst of voorjaar zwermen (vaak bij of in winterverblijfplaatsen).